

From a talk in 1996:

- 1) Rabbi Levi said: Great is repentance, as it reaches the heavenly throne, as it is stated: "Return, Israel, to the Lord your God" (Hosea 14:2).

2) אֶתְּהָ זֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם. וּפִוּקֵד כָּל יְצוּרֵי קֶדֶם. לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל תַּעֲלוּמוֹת וְהַמוֹן נִסְתָּרוֹת שְׁמַבְרָא שִׁית. כִּי אֵין שְׂכָחָה לְפָנֶיךָ כֶּסֶף בְּבוֹדֶךָ. וְאֵין נִסְתָּר מִנְּגִיד עֵינֶיךָ. אֶתְּהָ זֹכֵר אֶת כָּל הַמַּפְעֵל. וְגַם כָּל הַיְצוּר לֹא נִכְחַד מִמֶּךָ. (מחזור לראש השנה, סדר זיכרונות)

- 3) "And Maimonides wrote (in Laws of Repentance) –“ Even though the command to blow the shofar on Rosh HaShana is decreed in the Torah, there is a hint for it that says ‘Wake up sleepers from your slumber!’. And our Sages stated: “Let your memories that surface before me be only for the good – and how? Through the blowing of the shofar.’ Everything is ultimately one. For when a person wakes from his slumber and remembers God, then God remembers him. The same is true when a person remembers that is it God who fills the earth with His glory and the world is His and thus one must worship Him, then unity emerges relative to the extent to which a person wakes up and remembers God...” ר' צדוק הכהן מלובלין, רסיסי (לילה לה)

- 4) "Remembering and self-awareness demand a constant struggle. Without this struggle we would fall asleep and forget ourselves. There are people who live for decades without noticing that they exist, that they are moving around in the world. The notion of engaging in a stark encounter with oneself has not even crossed the minds of such people. According to Hassidism, the shofars sound emerges from a primal world, the world before speech and words. The shofar 'yelps' from a primitive place, on the verge of what is human....this ancient infrastructure awakens fear and trembling, these are the essential means of raising ones awareness."

- 5) "The heavenly kingdom is revealed more in time than in space. Man's finality is determined in the present which is the basic mode of time for human beings. Everything is dynamic and so are we. And yet 'the present is like the blink of an eye' – the dynamic of the present serves to emphasise the temporality of our existence. Nothing is permanent, things constantly move, slip away, are never perfect, always ending, changing and final. We can never reach a state of absolute fullness and permanence and this is the result of our temporality. The ancients would say that a person cannot dip twice into the same river. It is impossible to talk about the world or ourselves in terms of permanence. This is an ontological stain that defines the humans as imperfect, defective beings. In this temporality that we reside we discover the infinity of God. Standing before Him is the standing of the momentary creature before eternity. Our failings are presented in this stance juxtaposed with Divine sublimity.

=====

From a talk in 1998:

- 6) "וצריך להתוודות בשפתינו ולומר עניינות אלו שגמר בליבו" (הל' תשובה, פרק ב)
- 7) "וכן בעלי חטאות ואשמות...אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתוודו וידי דברים שנאמר (ויקרא ה) והתוודה אשר חטא עליה. וכן כל מחויבי מיתות בית דין ומחויבי מלקות אין מתכבפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתוודו." (הלכות תשובה פרק א, הלכה ב)
- 8) "If so, intimacy is revealed through the acceptance of guilt. In taking upon oneself the admission of guilt a person reveals his deepest humanity. Various cognitive or psychological attempts to heal a person from his guilt often prevent him from coming into actual contact with his own life and thus meriting atonement." (ר' שג"ר, שארית האמונה, עמ' 186)
- 9) "The ability to pray faithfully and deeply with the Other is the deeper meaning of the השראת השכינה (Resting of the Divine) upon us, that is a fullness. The Shechinah is the spirit that rests between and within us. And this fact has a deep implication – the confession stated in prayer does not remain imprisoned within the domain of personal iniquities. As a communal confession it contains within it deeper sins than those of the private individual...rather they touch on the metaphysical guilt and betrayal that is rooted in our existence...I will never look after your children as I do mine, a man is a wolf to a fellow man – and this is not a psychological axiom but an ontological one, this is the meaning of betrayal....(when we say in the confession) 'we have stolen' – this is a confession on the essence of stealing, taking what belongs to someone else even if one has legally paid it back. "Of sins of speech" – this is a confession on the essence of distorted speech, the result of our words being in exile. Given that the sins between man and God are not mentioned, this itself is an indication at the heart of

the confessional prayers, the guilt is a moral-existential betrayal against ones very existence, and this is expressed in our social wrongdoings and not in the religious divide between man and God. The social realm is the location for Gods Kingdom as is the call for the יחוד האלוקי in the words 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' (ibid, pp 189/190).

10) Rav Shagar's interest in Rabbi Nachman (1772-1810, Ukraine):

"In what tune did R' Nachman tell this story? With what tune did he tell his other stories and his torahs? Was it with the voice of irony as per Agnon, who fired sharply critical arrows through the guise of on the one hand a seemingly simple Chassidic story and on the other, the radical content that featured throughout the plot? Was the story written with some humor? Or perhaps through his words, R' Nachman was making a pained protest, crying and despairing to the Creator of the World that this is the world He created?! The answer is probably all these and more, for this anti-Hassidic Hassidic story is in fact a story about *dveykut*, cleaving to God.

R' Nachman extracts his religious, deep connection to God through the desertion, the illogical and the questions that have no answers. These are the sources of his religious ecstasy. This is also his way of saving religion and religiosity from the banal and ideological. R' Nachman's uniqueness is that he turns to us as a human being, a human being who stands before God with his doubts and his failings. His stance is unique because typically the religious persons adopts a certain pose – he knows. Yet R' Nachman was never tired of restating that 'the purpose of knowledge is that we will never know.'

From R 'Shagar's writings on R' Nachmans *Likutey Muharan*:

א פי צריף כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום, כי מי שרודף אחר הכבוד אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים... (כ אכל מי שבורח מן הכבוד, ששמעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום – אזי הוא זוכה לכבוד אלהי, ואז אין בני-אדם חוקרים על כבודו, אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (שם): כבוד אלהים הסתר דבר; כי אסור לתקור על הכבוד הזה. ואי אפשר לזכות לכבוד הזה אלא על-ידי תשובה. ועקר התשובה – כשישמע ביונו ידם וישתק, כי לית כבוד בלא כ"ף. והכ"ף הוא פתח, בחינת אהיה, בחינת תשובה, כי אהיה דא אגא זמיו למנהי, הינו קדם התשובה, עדן אין לו הנהי, כאילו עדן לא נהנה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא, וקשבא לטהר את עצמו ולעשות תשובה, אז הוא בבחינת אהיה, הינו שיהיה לו הנהי בעולם, הינו אגא זמיו למנהי .

וזה בחינת פתח, כי פתח לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרנו חכמינו זכרונם לברכה (ינמא לח :לט): הבא לטהר מסייעין לו. משל לאחד, שבא לקנות אפרסמון, ואמר לו: המתן וכו'. וזה בחינת פתח...

אכל קדם התשובה אזי בחינת אהיה בהסתרת פנים ממנו, כי עדן לא הכין את עצמו למנהי בעולם, והסתרת פני אהיה גימטריא דם*, הינו שפיכות דמים וביונות, ונתקון לזה – שיהיה דם לדם, שיהיה מן השומעים תרפתם ואינם משיבים, ולא ידקדק על ביון כבודו

וצריך לאחז תמיד במדת התשובה, כי מי יאמר זכיתי לבי, טהרתי מחטאתי) משלי כ"ט: (כי בשעה שאדם אומר: חטאתי, עויתי, פשעתי – אפלו זה אי אפשר לומר כבר ללב בלי פניה... וזהו: מי יאמר זכיתי לבי, טהרתי מחטאתי, הינו מי יוכל לומר, שלבו וי וטהור מפניות, אפלו בשעה שאומר: חטאתי וכו'. וזהו: מי יאמר וכו': טהרתי מחטאתי, הינו שיהיה טהור מן "חטאתי, עויתי, פשעתי" שאמר, כי גם אז אינו וי וטהור בלי פניות כנ"ל (...נמצא, שצריך לעשות תשובה על התשובה הראשונה, הינו על "חטאתי, עויתי, פשעתי" שאמר, כי עליו נאמר) ישעיהו כ"ט:יג: (בשפתיו כבודי; כי על-ידי תשובה זוכה לכבוד ה'; ולבו רסק ממני .

ואפלו אם יודע אדם בעצמו, שעשה תשובה שלמה, אף על-פי-כן צריך לעשות תשובה על התשובה הראשונה, כי מתחלה, כשעשה תשובה, עשה לפי השגתו, ואחר-כך בנדאי כשעושה תשובה, בנדאי הוא מפיר ומשיג יותר את השם ותברך. נמצא לפי השגתו שמשגי עכשו, בנדאי השגתו הראשונה הוא בבחינת גשמיות, נמצא שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה, על שהתגשם את רוממות אלקותו.... וזה בחינת עולם הבא, שיהיה פלו שבת, הינו פלו תשובה, כמו שכתוב) דברים ל: (ושבת עד ה' אלקיך; כי עקר עולם הבא הוא השגת אלקותו, כמו שכתוב) ירמיהו ל"א:ל"ד: (וידעו אותי למקטנם ועד גדולם. נמצא, בכל עת שישגיגו השגה יתרה, אזי יעשו תשובה על ההשגה הראשונה .

ד וכשרוצה אדם לילך בדרך התשובה, צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא, בקי בשוב, כמו שכתוב: וכאן מאן דעגל ונפיק (זוהר ויקהל ריג: האזינו רצב). וזה בחינת) תהילים קל"ט:ח: (אם אסק שמים שם אתה – בחינת עיל, בחינת בקי ברצוא; ואציעה שאול הנהך – בחינת ונפיק, בחינת בקי בשוב.... וזה) שיר השירים ו:ג: (אני לדודי ודודי לי. אני לדודי – זה בחינת עיל, ודודי לי – זה בחינת ונפיק. [וזה סוד כננת אלול], וזה עקר כבודו]. וזה סוד כננת אלול..... (ליקוטי מהרן, תורה) (1)

כבוד מלאכים

Self-interest, ambitions, desires, insincerity
Responding to the external world and its clutch on you

Plurality, distance from G-d

ספירת מלכות

גלוי

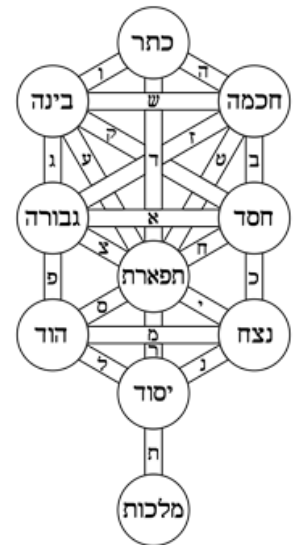
כבוד אלוקים

Honesty, purity, authenticity

Fusion, immediacy

הסתר, ספירת בינה—כתר

Unity, intimacy, relinquishing a state of being to allow for something new to take place.

- Contemplation and self-awareness
- Silence – and its connection to the Teshuva process.
- (A second) Teshuva for the (first) Teshuva

11) Further comments on the method of 'Silence' – 'apophaticism':

"Silence is the precondition for the creation of a new mode of being, one that emerges within reality, whose natural state is not given to conceptual formulation." (ר' שג"ר על ליקוטי מוהרן, תורה ו) (ר' שג"ר על ליקוטי מוהרן, תורה ו)

"The question of belief cannot be qualified with the proclamation 'I believe' but rather silence plays an equal role to that of speech." (ר' שג"ר, נהלך ברגש) (ר' שג"ר, נהלך ברגש)

"R' Nachman proposes silence. He cites a midrash in which Moses asks God about the fate of Rabbi Akiva. 'This is the Torah and this is its reward!' and is answered 'Silence – this is what has been decreed!' (BT, Men 29b). In our own words: the answers cannot be revealed through deep contemplation. They come via an appropriate response through an original expression of human self-awareness of the world. The greatness of R Nachman is his ability to transform difficulties of belief into devekut (attachment to God)...There are questions which have no answers and there is no need to attempt answering. This is faith, paradoxical as it is, - and R Nachman expressed paradoxes powerfully." (עמ' 20'ר' שג"ר, כלים שבורים) (עמ' 20'ר' שג"ר, כלים שבורים)